

Foto's op de kaft:

- Sluis te Nieuw Amsterdam, Commewijne.
- Hibiscus (Hangalampu) op plantage Rust en Werk.
- Het Telesur bijkantoor te Tamanredjo.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
RAAD VAN COMMISSARISSEN TELESUR	4
PRAE ADVIES VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN	5
DE DIRECTIE VAN TELESUR	6
DE ZEVEN GEBODEN VAN TELESUR.....	7
HET DISTRICT COMMEWIJNE	8
HISTORISCH OVERZICHT	11
ORGANOGRAM TELESUR PER MEI 2013	12
MISSIE EN VISIE VAN TELESUR	13
BETEKENIS TELESUR LOGO EN KLEUREN	13
JAVAANSE IMMIGRATIE	14
LIED:DA LOBI FU MI KONDRE	15
KERNCIJFERS TELESUR	16
VERSLAG VAN DE DIRECTIE	17
MACRO-ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN IN 2012	18
TELESUR IN 2012	19
VOORUITBLIK 2013	30
NINI HARPAL	31
VERKORTE JAARREKENING 2012	32
BALANS PER 31-12-2012	32
RESULTATENREKENING 2012	33
MARIËNBURG	34
KASSTROOMOVERZICHT 2012	35
ALGEMENE TOELICHTING OP DE VERKORTE JAARREKENING VAN TELESUR	36
GRONDSLAGEN VAN WAARDERING VAN HET RESULTAAT	36
OVERZICHT VAN DE MATERIËLE VASTE ACTIVA PER 31-12-2012	41
TOELICHTING OP HET EIGEN VERMOGEN	42
OVERZICHT NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN	42
OPENLUCHTMUSEUM FORT NIEUW AMSTERDAM	43
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	44

Voorwoord

2012 ligt achter ons en Telesur presenteert u hierbij met gepaste trots het publicatieverslag over dit jaar. Zoals de oprichtingswet van Telesur voorschrijft, heeft de Raad van Commissarissen van Telesur de jaarrekening 2012 door de externe accountant, Accountantskantoor Tjong A Hung (associe van PricewaterhouseCoopers PwC) laten controleren. In dit jaarverslag treft u uitgebreide overzichten met betrekking tot de financiële ontwikkeling van Telesur, de balans, de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht, alle met toelichting van de externe accountant.

Het thema van dit jaarverslag is “District Commewijne” (hierna te noemen Commewijne). Deze keuze staat in verband met de interessante geschiedenis van dit district, maar niet minder om het feit dat ook Commewijne één van de afzetgebieden van Telesur is. De tocht die ons in verband met de voorbereiding van dit jaarverslag door Commewijne heeft gevoerd, heeft geresulteerd in bijzondere verhalen over plaatsen en personen, prachtige foto’s en verrassende wetenswaardigheden welke wij u met veel genoegen aanbieden in dit jaarverslag.

In het navolgende worden de kerncijfers en algemene informatie van Telesur gepresenteerd, waarna in het verslag van de directie in detail wordt ingegaan op de hoogtepunten van Telesur in 2012. Het Telesur jaarverslag 2012 wordt afgesloten met de verkorte jaarrekening over 2012, de grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat en de accountantsverklaring.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

De directie van Telesur

Deze kappa ligt te Reijnsdorp (Bakke). Op deze vroegere koffieplantage is een privé museum opgezet met een grote collectie aan oude flessen, prenten, kaarten, schilderijen en oude gebruiksvoorwerpen.

RAAD VAN COMMISSARISSEN TELESUR

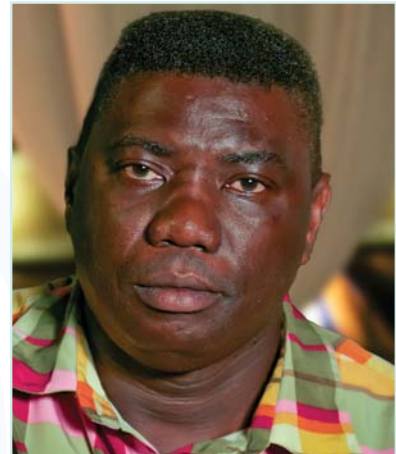
PER MEI 2013

De heer Mr. Humphrey Schurman
Lid

Mevrouw Adolfinia Cairo
President Commissaris

De heer Mr. Jerry Douglas
Lid

De heer Ryan Abrahams, M.Sc
Lid

De heer Dr. Eddy Jozefzoon
Secretaris

Mevrouw Juliette Dubois
Lid

PRAE ADVIES VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Ter voldoening aan artikel 15 lid 5 van de instellingswet C-38 van Telesur hebben wij de balans en de resultatenrekening van Telesur over het jaar 2012, evenals de toelichting daarop gecontroleerd en hebben ons daarbij doen bijstaan door Accountantskantoor Tjong A Hung (de externe accountant). De externe accountant heeft een goedkeurende verklaring gegeven met betrekking tot de jaarrekening 2012 van Telesur en uit hoofde van deze verklaring hebben wij dit jaarverslag waar de balans per 31 december 2012 en de resultatenrekening over 2012 deel van uitmaken goedgekeurd.

Wij adviseren daarom de Minister van Transport Communicatie en Toerisme, de balans per 31 december 2012 en de resultatenrekening over 2012 vast te stellen. Deze vaststelling strekt op grond van artikel 15 lid 7 van eerder genoemde wet tot decharge van de directeur van Telesur voor het in 2012 gevoerde beheer en eveneens tot decharge van de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Tot slot spreken wij met genoegen onze waardering en erkentelijkheid uit voor de wijze waarop de directie en alle overige medewerkers van Telesur zich gedurende 2012 voor de onderneming hebben ingezet.

Paramaribo, mei 2013

Raad van Commissarissen van Telesur

Mevrouw Adolfinia Cairo	: President Commissaris
De heer Mr. Jerry Douglas	: Lid
De heer Mr. Humphrey Schurman	: Lid
De heer Ryan Abrahams, M.Sc	: Lid
Mevrouw Juliette Dubois	: Lid
De heer Dr. Eddy Jozefzoon	: Secretaris

DE DIRECTIE VAN TELESUR

PER MEI 2013

VAN LINKS NAAR RECHTS:

DE HEER DRs. RUSS HEADLEY MBA	: COÖRDINATOR FINANCIËLE EN ECONOMISCHE ZAKEN
DE HEER DRs. DIRK CURRIE	: ALGEMEEN DIRECTEUR
DE HEER IR. EDMUND NEUS	: ONDERDIRECTEUR OPERATIONELE ZAKEN
DE HEER KENNETH MURINGEN MBA	: COÖRDINATOR COMMERCIEËLE ZAKEN

DE ZEVEN GEBODEN VAN TELESUR

- T** OEKOMSTGERICHT
- E** ERLIJKE EN ENTHOUSIASTE UITVOERING VAN HET WERK
- L** OYALE OPSTELLING NAAR HET BEDRIJF
- E** DUCATIE OP CONTINUE BASIS
- S** AMENWERKING DIENT OPTIMAAL TE ZIJN
- U** ITMUNTENDE BEDIENING VAN DE KLANT
- R** ESPECTVOL EN RECHTVAARDIG ONDERLING EN NAAR DE KLANT TOE

Het Telesur filiaal te Tamanredjo.

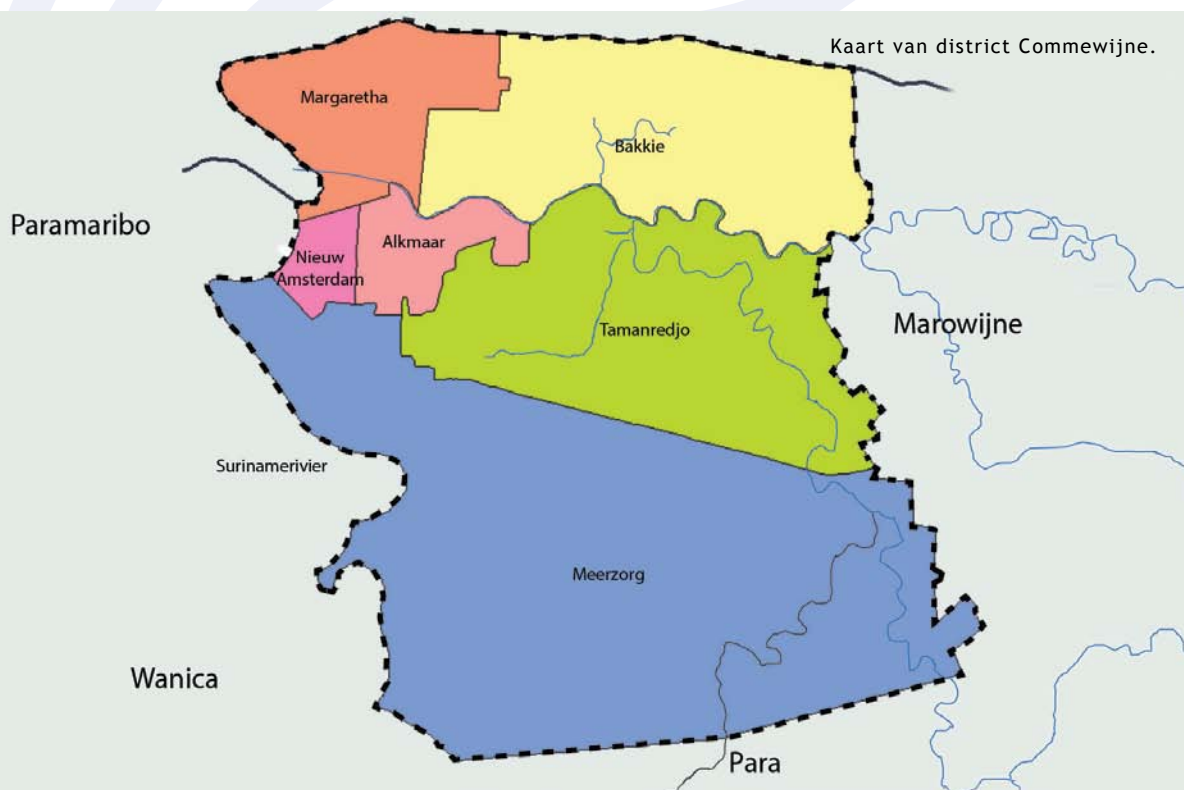

HET DISTRICT COMMEWIJNE

Het district Commewijne ligt ten oosten van Paramaribo, de hoofdstad van Suriname en wordt begrensd door de Atlantische Oceaan in het noorden, het district Marowijne in het oosten en het district Para in het zuiden. In het westen wordt Commewijne door de Surinamerivier gescheiden van de districten Para, Wanica en Paramaribo. Een groot deel van dit district bestaat uit vruchtbare klei van de jonge kustvlakte waarop hier en daar zand- en schelprijsen voorkomen. De bevolking van Commewijne telt ruim 25.000 personen en bestaat voor het grootste deel uit Javanen. Verder wonen er Surinamers van Hindostaanse-, Creoolse- en Inheemse afkomst. Commewijne is verdeeld in 6 ressorten: Alkmaar, Reijnsdorp (Bakkie), Margaretha, Meerzorg, Tamanredjo en Nieuw Amsterdam. De hoofdplaats Nieuw Amsterdam ligt aan de samenvloeiing van de Suriname- en Commewijnerivier. Landbouw is het hoofd middel van bestaan.

GESCHIEDENIS

Commewijne vormde een belangrijk onderdeel in de plantage economie van Suriname. De plantages zijn opgezet tijdens de eerste jaren van de Nederlandse kolonisatie in de zeventiende eeuw. Suriname telde in de piekperiode in die tijd, ruim 600 plantages. Er waren voornamelijk koffie-, cacao-, suiker- en later citrusplantages. De afschaffing van de slavernij, de komst van de industriële revolutie en het ontdekken van bietsuiker in Europa, resulteerde in een snelle achteruitgang van de plantages. In Commewijne werd rond 1880 de voormalige suikeronderneming Mariënburg gesticht welke de grootste suikerproductiefabriek in Suriname was. Het zware veldwerk op de suikerrietplantage werd verricht door contractarbeiders die uit Brits-Indië en Java werden gehaald. Enkele jaren geleden werd het bedrijf gesloten. Ook aan koffieteelt werd op grote schaal gedaan in Commewijne. In de 18e eeuw telde het district ongeveer 300 koffieplantages. Net zoals de suikerindustrie zijn ook de koffie- en de eens bloeiende citruscultuur nauwelijks nog van betekenis voor Commewijne. Alleen op plantage Alliance, gelegen in het ressort Bakkie, wordt citrus nog op grote schaal geteeld.

NATUUR

Bij de rit over de brug over de Surinamerivier, is het mooie landschap van Commewijne reeds goed te bewonderen. Op korte afstand van de brug ligt het natuurpark Peperpot waar natuurliefhebbers, lopend langs een bospaadje, kunnen genieten van apen, vogels of andere fauna en de prachtige flora van Commewijne. Iets verderop ligt de oude cacao aanplant, die een beeld geeft van hoe de cacaoplantages er vroeger uitzagen. Varend over de Commewijnerivier, komt men langs idyllische oude plantages. Een prachtig bosrijk landschap omzoomt de rivier. Dolfijnen die op de Suriname- en Commewijnerivier te bewonderen zijn, zorgen voor een opwindende afwisseling van de tocht. In het Matapica natuurreservaat komen vier zeeschildpadsoorten voor die er in het legseizoen hun eieren werpen. Matapica is ook een broedplaats voor verschillende vogelsoorten; een paradijs voor vogelliefhebbers.

ONTWIKKELING

Sinds de oplevering van de brug over de Surinamerivier in 2000, is de belangstelling voor Commewijne toegenomen. De mogelijkheden voor economische ontwikkeling zijn gestegen nu de toegang tot het district is verbeterd. Bedrijven uit Paramaribo hebben daarop ingespeeld en filialen opgezet. Commewijne is nu ook aantrekkelijker geworden om er te wonen. Veel mensen kiezen voor de rust van het district. Verkavelings- en bouwbedrijven hebben hierop ingespeeld, met als gevolg de ontwikkeling van een aantal woningbouwprojecten. De perspectieven om toeristische producten te ontwikkelen zijn ook interessant; het natuurpark Peperpot te Meerzorg kan als voorbeeld genoemd worden. (Boot)tochten langs de oude plantages, met historische houten woningen en gebouwen, voeren de bezoeker terug in de tijd. Het openlucht Museum te Nieuw Amsterdam is nu een toeristische trekpleister. De oude suikerfabriek te Mariënborg wordt ook vaak bezocht. Het voorterrein van de oude fabriek is prachtig verzorgd. Daar staat een monument voor de gevallen van de opstand te Mariënborg, in 1902. Commewijne staat ook bekend om haar heerlijke fruit. Mensen uit de stad trekken er naartoe om behalve vers fruit, ook gerookte of gezouten vis te halen, of om lekker te eten bij de vele warungs langs de weg. Kortom, "Kawna", zoals Commewijne in de volksmond ook wel wordt genoemd is een district met grote potentie.

Cacao aanplant op Plantage Peperpot. Peperpot ligt aan de rechteroever van de Surinamerivier en is nu een toeristische plek.

Vanuit het strategisch gelegen Fort Nieuw Amsterdam werden de achterliggende plantages beschermd tegen invallen. Dit kanon stond gereed om het fort te verdedigen.

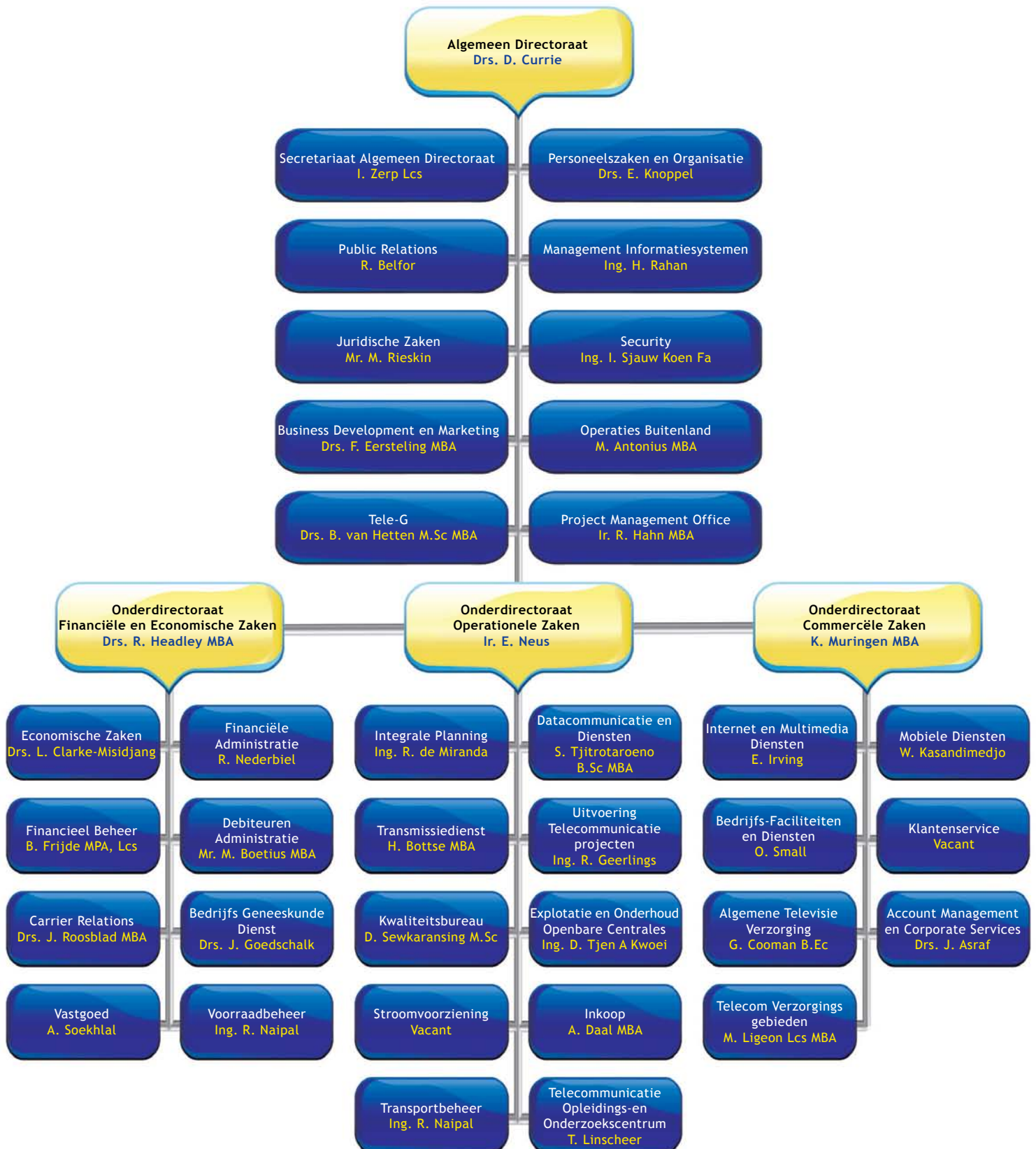

HISTORISCH OVERZICHT

1945	Samenvoeging van 's Lands Radiodienst en 's Lands Telefoonwezen tot 's Lands Telegraaf en Telefoon dienst (LTT-dienst).
1948	Installatie eerste automatische huistelefooncentrales.
1952	Inwerkingstelling van de eerste automatische centrale.
1955	Introductie eerste publieke telefoontoestellen met dubbeltjes inworp.
1971	Ingebruikname van de telexcentrale aan de Keizerstraat.
1973	Ingebruikname van de internationale telefooncentrale aan de Keizerstraat.
1976	In bedrijfstelling van het openbaar mobilfoonnet.
1978	Omzetting van 's Lands Telegraaf en Telefoon dienst in 's Lands Telegraaf en Telefoonbedrijf, LTT-bedrijf.
1981	Omzetting van 's Lands Telegraaf en Telefoonbedrijf (LTT-bedrijf) in een nieuwe rechtsvorm: "Sui Generis", het Telecommunicatiebedrijf Suriname, Telesur.
1986	Het Omroeproject Telesur start met televisie-uitzendingen.
1991	Omroeproject Telesur verandert in Algemene Televisie Verzorging, ATV.
	Omschakeling van vijf- naar zescijferige telefoonnummers op het vaste net.
1993	Het Telecommunicatie Opleidings- en Onderzoekscentrum (TOC) wordt erkend als regionaal trainingscentrum en inauguratie van de cellulaire telefooncentrale en teleport Paramaribo, een Intelsat Business Service.
1994	Ingebruikname van het glasvezelkabelnet in Paramaribo en Suriname via Telesur op het internet.
1996	Introductie DATANET.
1997	Telesur introduceert X.25 packet switching technology.
1998	Introductie Telesur Telephone Card en introductie Fixed Radio Access (FRA).
1999	Introductie Prepaid Mobile Service (TDMA cellulair).
2000	Introductie ISDN (Datanetwerk).
	Suriname op het Americas-II internationale glasvezel zeekabel systeem
2002	Introductie Global System for Mobile Communications (GSM) onder de productnaam TeleG.
2004	Launch corporate website www.telesur.sr
2006	Introductie van de nieuwe Telesur slogan: "Telesur keeping us in touch!" en introductie nieuwe huisstijl onder de naam "The new identity of an old friend".
	Drs. Dirk Currie wordt geïnstalleerd als Directeur van Telesur.
2007	Inwerking treden van de Wet op de Telecommunicatievoorzieningen. Hiermede komt er een einde aan de monopoliepositie van Telesur.
2008	Telesur gastheer van de Annual General Meeting (AGM) van de CANTO.
	Lancering Telesur Mobiel Nederland en onbeperkt bellen.
	Ondertekening overeenkomst Suriname Guyana - Submarine Cable System (SG-SCS) door Telesur, Guyana Telecommunication & Telegraph Company, GT&T en Global Marine Systems Ltd.
2009	Inauguratie Draadloze Vaste Telefonie in Suriname.
2010	Launch Blackberry Service van Telesur.
	Commerciële ingebruikname van het SG-SCS zeekabelsysteem.
2011	Launch Telesur Multimedia Innovation Laboratory (TMIL).
	Telesur Directeur Dirk Currie gekozen tot voorzitter van de CANTO.
	Launch Community Hub als blijvend geschenk aan het district Coronie ivm de SG-SCS zeekabel.
2012	Launch 3rd Generation Mobile Network (3G Services).

ORGANOGRAM TELESUR PER MEI 2013

MISSIE EN VISIE VAN TELESUR

De activiteiten van Telesur worden uitgevoerd op basis van een missie en een visie.

DE MISSIE LUIDT:

**COMMUNICATIE FACILITEREN MIDDELS INNOVATIEVE MARKTGERICHTE
OPLOSSINGEN**

DE VISIE LUIDT:

LEIDER BLIJVEN VAN DE COMMUNICATIE-ONTWIKKELING VAN SURINAME

BETEKENIS TELESUR LOGO EN KLEUREN

Logo

- Afgeleid van een vingerafdruk.
- Vertegenwoordigt de eigen identiteit.
- Geeft invulling aan de missie; diensten en producten.
  - Persoonlijk/op maat leveren aan de klant.
- Vertegenwoordigt het uniek zijn van het bedrijf.
- Legt de associatie met de eindgebruiker:
  - Hij /zij herkent zichzelf in het logo.
- Zeven lijnen evenals het aantal letters van Telesur en de 7 geboden.

DE TELESUR KLEUREN GEEL EN BLAUW

 GEEL is geassocieerd met:

- Intellect
- Eer
- Energie
- Loyaliteit
- Stimulatie van mentale activiteiten
- Vreugde
- Geluk
- Aandacht

 BLAUW is geassocieerd met:

- Betrouwbaarheid
- Eerlijkheid
- Wijsheid
- Zekerheid
- Accuratesse bij promotie van "hightech" producten
- Intelligentie
- Geloof

JAVAANSE IMMIGRATIE

De komst van de Javanen naar Suriname heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de Surinaamse samenleving. De Javaanse invloed op het culturele, sociaal-maatschappelijke, economische en politieke vlak is in het huidige Suriname niet meer weg te denken. De Javaanse immigratie heeft Suriname op vele gebieden verrijkt. De Javanen vormen een bijzonder deel van de Surinaamse bevolking.

De komst van de Javanen is het gevolg van de afschaffing van de slavernij in Suriname, in 1863. Er was al een tekort aan arbeidskrachten op de plantages als gevolg van het verbod op de slavenhandel door Engeland in het jaar 1808. De eerste Javanen kwamen op 9 augustus 1890 in Suriname aan. Ze waren vanuit Java per schip naar Nederland gebracht en vervolgens naar Suriname. Van 1890 tot 1939 werden rond de 33.000 Javaanse contractarbeiders naar Suriname gebracht. De immigratie van Javanen eindigde in 1939 door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Na afloop van hun eerste contract zijn ongeveer 7.500 contractanten naar hun land van herkomst teruggekeerd.

Het grootste deel van de bewoners van het district Commewijne is van Javaanse afkomst. In het district is de leefgewoonte van deze groep Surinamers goed te zien. Vóór de meeste huizen staan fleurige tuinen, waar bloemen, voornamelijk bougainvilles zijn geplant. Op verschillende plekken kan men het proces van de verwerking van rauwe vis tot gezouten en gerookte vis aanschouwen. Verder is de Javaanse invloed in de Surinaamse eetcultuur zeer groot. Dit is te zien aan de vele warungs die Suriname rijk is. Maar ook vele specerijen, groente- en fruitsoorten die een vast onderdeel uitmaken van de dagelijkse maaltijden in vele huishoudens in Suriname, vinden hun oorsprong in Indonesië en zijn indertijd naar Suriname meegenomen door de Javaanse contractarbeiders. De nazaten van de contractarbeiders hebben zich opgewerkt binnen alle lagen van de samenleving. In het bedrijfsleven, het onderwijs, de cultuur en de politiek bekleden ze voornamelijk positieve posities. De integratie tussen de Javanen en andere bevolkingsgroepen is ook goed opgang gekomen.

Monument op het terrein van de voormalige suikerfabriek te Mariënborg.

**MONUMENT
TER NAGEDACHTENIS AAN DE
KOMST VAN DE EERSTE JAVANEN
IN SURINAME
9 AUGUSTUS 1890**

**LIED: "DA LOBI FU MI KONDRE".
OORSPRONKELIJK "DA LOBBI VO MI KONDRE"**

Sranan	NEDERLANDSE VERTAALING
<p><i>Mi kondre, troe, Mi lobi joe, Joe mooi toe na mi hai! Da boen foe joe, mi zoekoe troe, Da ogri moese wai.</i></p>	<p><i>Mijn waarlijk land, Ik hou van jou, Je bent zo mooi in mijn ogen! De goedheid van jou, ik zoek de waarheid, Het kwaad moet vergaan.</i></p>
<p><i>Da pisi doti, pee mi de, Troe, mi moe lobi hem, Di Gado potti mi dapee, Foe tan wan pisi tem.</i></p>	<p><i>Het stukje land, waar ik ben, Ik moet echt ervan houden, Daar God mij daar heeft neergezet Om er een tijd te blijven.</i></p>
<p><i>Pee mi tata en mi mama, En mi famili de, Krin lobi nooti moe kaba, Foe tai mi na dem sei.</i></p>	<p><i>Waar mijn vader en mijn moeder, En mijn familie zijn, Schone liefde moet nooit voorbijgaan, Laat mij aan hun zijde blijven</i></p>
<p><i>Mi begi Gado, foe hem han Moe holi kibri wi, En foe wi kondre moe kan njam Da boen, di Hem de gi.</i></p>	<p><i>Ik bid God, dat hij ons zal Blijven bewaren in zijn handen, En dat ons land altijd te eten zal hebben Van het goede, dat Hij ons geeft.</i></p>
<p><i>Foe rust en vrede moese tan Na kondre alapee, Na mindri foe mi kondreman En soema na mi sei.</i></p>	<p><i>Dat rust en vrede moeten blijven Overal in het land En tussen onze landgenoten En iedereen, die aan mijn zijde staat.</i></p>
<p><i>Da reti bribi moese gro, Foe gi wi tranga dan, Te wi verhuizi, foe wi go Na kondre Kanaan.</i></p>	<p><i>Het geloof moet groeien om ons kracht te geven, Tot wij verhuizen, daar wij gaan Naar het land Kanaan.</i></p>
<p><i>Joe sabi, pee da kondre de? En san de loekoe joe? A de na hemel jandasei, En moro mooi foe troe.</i></p>	<p><i>Weet jij waar dat land is? En wat jou in de gaten houdt? Het is daarboven in de hemel En eerlijk waar veel mooier.</i></p>

Tekst (Sranan): Anoniem Bron: Aria-Singi

KERNCIJFERS TELESUR

RESULTATEN	2012	2011	2010	2009	2008
	× SRD.'1000				
NETTO OPBRENGSTEN	362.973	385.740	291.291	276.612	301.503
KOSTEN	333.111	330.812	255.849	248.717	233.769
BEDRIJFSRESULTAAT	29.862	54.928	35.442	27.894	67.734
RESULTAAT VOÓR BELASTINGEN	45.515	37.536	26.688	41.416	79.047
RESULTAAT NA BELASTINGEN	29.357	24.023	17.080	26.506	50.590
BALANS					
BALANSTOTAAL	903.262	899.711	799.685	805.420	834.895
VASTE ACTIVA	541.062	555.903	468.321	417.904	353.715
VLOTTENDE ACTIVA	362.200	343.808	331.364	387.516	481.180
EIGEN VERMOGEN	670.390	653.444	551.995	548.418	550.036
VOORZIENINGEN EN VREEMD VERMOGEN	232.872	246.265	247.689	257.002	284.859
FINANCIERINGSRATIO'S					
	In procenten				
EIGEN VERMOGEN / VREEMD VERMOGEN	287,9%	265,3%	222,8%	231,3%	193,1%
EIGEN VERMOGEN / TOTALE VERMOGEN	74,2%	72,6%	69,0%	68,1%	65,9%
LIQUIDE MIDDELEN + VORDERINGEN / VLOTTENDE SCHULD	216,4%	172,9%	148,6%	174,3%	198,3%
RENTABILITEITSRATIO'S					
RESULTAAT NA BELASTINGEN / EIGEN VERMOGEN	4,4%	3,7%	3,1%	4,8%	9,2%
RESULTAAT NA BELASTINGEN / TOTAAL WERKZAAM VERMOGEN	3,9%	3,3%	2,9%	3,3%	8,4%
BEDRIJFSRESULTAAT / NETTO OPBRENGSTEN	8,2%	14,2%	12,2%	10,1%	22,5%
RESULTAAT NA BELASTINGEN / NETTO OPBRENGSTEN	8,1%	6,2%	5,9%	9,6%	16,8%
WERKNEMERSBESTAND					
	Aantallen				
AANTAL WERKNEMERS (ULTIMO VAN HET JAAR)	803	824	850	889	944

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

VERSLAG VAN DE DIRECTIE

Het verslag van de directie bestaat uit de volgende delen:

- **MACRO-ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN IN 2012.**
Dit onderdeel van het verslag van de directie betreft een korte beschouwing op actuele macro-economische ontwikkelingen op zowel internationaal als nationaal gebied. Ook belangrijke ontwikkelingen in de (internationale) telecomsector worden aan de orde gesteld.
- **TELESUR IN 2012.**
De ontwikkelingen binnen het bedrijf van Telesur op operationeel, commercieel, personeel en financieel gebied in het jaar 2012, vormen de kern van dit onderdeel van het verslag van de directie.
- **VOORUITBLIK 2013.**
Het verslag van de directie wordt afgesloten met een korte vooruitblik op de plannen van Telesur voor 2013.

MACRO-ECONOMISCHE EN MAATSHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN IN 2012

INTERNATIONAAL¹

De gevolgen van de economische crisis van 2008-2009 hebben zich ook in 2012 nog laten gelden op de wereldeconomie. De groei van de wereldeconomie als geheel daalde naar ca. 3% in 2012, hetgeen impliceert dat de lange termijn projectie naar beneden diende te worden bijgesteld met een half procent sinds het begin van de crisis. Voor 2013 wordt door het IMF een lichte stijging van de groei voorspeld naar 3,5%. Wat zich namelijk heeft voorgedaan in 2012 is dat in tegenstelling tot 2010 en 2011, de opkomende markten (China, India, Brazilië), de daling in economische groei die zich in 2012 voordeed in de zogenaamde ontwikkelde economieën, niet hebben kunnen compenseren. De verwachting is dat ook in 2013 de economische groei in de opkomende markten niet voldoende hoog zal zijn ter compensatie van de krimp in gebieden als West Europa en delen van Noord Amerika. De onzekerheden in de verschillende delen van de wereld zoals de schuldenproblematiek in de Verenigde Staten, de transitie in het politieke leiderschap van China en de hervormingen die zich voordoen in de Euro zone, kunnen wereldwijd invloed blijven hebben op de wereldhandel en de zogenaamde “Foreign Direct Investments”. De verwachting is dat wanneer de beleidsvoornemens van fiscale discipline en voortzetting van structurele aanpassingsprogramma’s in zowel de Verenigde Staten als de rest van de zogenaamde “mature markets” worden waargemaakt, het voorzichtig herstel dat zich thans manifesteert zal aanhouden en robuuster zal worden.

NATIONAAL

Het macro-economisch plaatje van Suriname heeft zich in 2012 in gunstige zin ontwikkeld. De maatregelen genomen in 2011 in het kader van het Structureel Verbeteringsprogramma hebben geresulteerd in verhoogde overheidsinkomsten vanwege de devaluatie van de SRD, de verhoogde accijnzen op brandstof, alcoholische dranken en tabaksproducten en daarnaast hebben ook de hoge wereldmarktprijzen voor aardolie en goud geresulteerd in

¹Bronnen: IMF Global Economic Outlook 2013 & The Conference Board Global Financial Outlook 2013

recordwinsten voor Staatsolie en IAMGOLD Rosebel Gold Mines met als gevolg verhoogde belastinginkomsten. De monetaire reserve steeg boven de 1 miljard USD, het jaargemiddelde van de inflatie over 2012 kwam uit op 5%² en de wisselkoers van de SRD ten opzichte van de USD bleef stabiel met een bandbreedte tussen de 3,25 en 3,35. Ook voor het komend jaar is de verwachting positief en het IMF projecteert een groei van het BBP van 4,5%³ voor 2013.

De Telecom Sector

Internationale ontwikkelingen op het gebied van de telecommunicatie en informatie technologie die directe invloed hebben gehad op Telesur in 2012 zijn onder meer:

- De sterke opkomst van smart phones en de daaraan gekoppelde verlaging van tarieven voor deze toestellen met als gevolg de groei van data verbindingen op het mobiele netwerk.
- De verdere opkomst van cloud computing, onder andere icloud maar ook de steeds meer gebruikte dropbox die tot aanpassing van het dienstenaanbod van Telesur noopt.
- De opkomst van de vele applicaties voor smartphones, o.a. Skype, Whatsapp en Facebook, met als consequentie een opwaartse druk op de behoefte aan mobiele breedbanddiensten enerzijds en uiteraard ook een druk op de omzet van voice en sms diensten.

Wereldwijd ondervinden telecom operators de invloed van “Over The Top operators” de zogenaamde “OTT’s” en thans wordt internationaal op alle conferenties van gedachten gewisseld over de aanpassingen van de tot nu toe geldende verdienmodellen. De sterke groei van de behoefte aan mobiele datadiensten heeft ook zijn invloed gehad op de wijze van tarifiering van deze dienst. Internationaal is de overstap gemaakt van het bekende “All you can eat” naar het thans toegepaste “Volume based billing” oftewel billing naar gebruik. Ook in Suriname wordt inmiddels door alle dienstverleners van telecommunicatie deze wijze van billing toegepast.

De ontwikkelingen nationaal zijn sterk gerelateerd geweest aan de internationale ontwikkelingen, wat zich heeft vertaald in de nieuwe technologieën en diensten die beschikbaar zijn. De liberalisering van de Surinaamse telecomsector is thans in haar eerste lustrum. Hoewel de operators minder dan in de eerste fase publiekelijk elkaar bekampen, zet de strijd om de gunst van de klanten zich in alle hevigheid voort en middels de introductie van nieuwe en innovatieve diensten is Telesur er ook in 2012 in geslaagd marktleider te blijven in de Surinaamse telecomsector.

TELESUR IN 2012

Algemeen

De afgelopen vijf jaren hebben zich gekenmerkt door de investering die gepleegd is in het proces van transitie van Telesur als monopolist naar Telesur als één van de telecomoperators in de sector. Hierbij is het raamwerk waarbinnen de bedrijfsvoering van Telesur wordt gevoerd van eminent belang. Dit raamwerk is vervat in de zeven geboden van Telesur. De promotiecampagne die gevoerd wordt met het thema “This is us” is bedoeld als centraal onderdeel van de bedrijfsdoelen die zich toespitsen op onder meer:

²Bron: Algemeen Bureau voor de Statistiek in Suriname

³Bron: IMF Country Report 12/281; Suriname 2012 Article IV Consultation

- klantgericht handelen;
- maximale inzet van professionele expertise;
- kostenefficiëntie nastreven;
- werken als één team;
- realisatie van de vooraf bepaalde targets met betrekking tot omzetten en rendementen.

Al het voorgaande heeft tot doel het waarmaken van de missie en de visie van Telesur. Het kerndoel blijft om alle bedrijfsactiviteiten van Telesur te laten passen in het raamwerk dat hierboven geschetst is. In het navolgende wordt ingegaan op deze bedrijfsactiviteiten van Telesur in 2012.

HET BEDRIJF VAN TELESUR IN 2012

HET MOBIEL NETWERK

In verband met de uitbreiding en instandhouding van het mobiele netwerk zijn ook in dit verslagjaar diverse activiteiten uitgevoerd waaronder operationalisatie van nieuwe GSM/UMTS basestations, GSM sites en GSM repeaters, installatie van nieuwe masten en zonnepanelen, integratie van het Huawei GSM systeem met het bestaande Nortel GSM systeem en optimalisering van de frequentie van het GSM systeem.

KABELNETWERKEN

Ook in 2012 zijn er in totaal weer tientallen kilometers koperkabel infrastructuur en glasvezelkabel aangelegd ter uitbreiding van onze kabelnetwerken. Daarnaast zijn er nieuwe kabelprojecten in voorbereiding. In dit verband worden er veldopnames uitgevoerd, alsook updates en bijwerkingen van digitale plattegronden en kabelschema's.

Visverwerker te Pomona. De productie van gerookte vis is een belangrijke economische activiteit in Commewijne.

SCHAKELNETWERKEN

Ter vervanging van twee economisch afgeschreven en intussen technisch verouderde telefooncentrales in Paramaribo en Nieuw Nickerie is er in juni 2012 een contract ondertekend met de leverancier. De installatie van de apparatuur is inmiddels voltooid en de configuratie en integratie zijn gepland voor het eerste kwartaal van 2013. Het voorbereidend werk om te kunnen overgaan tot het leveren van NICE diensten aan de Telesur abonnees bevindt zich in de afrondende fase.

TRANSMISSIENETWERKEN

In 2012 werd een aantal transmissieprojecten uitgevoerd en verder werden voorbereidende acties ondernomen om een aantal projecten in 2013 ten uitvoer te brengen. Het betreft hier:

- SDH: de verdere uitbreiding van de interface capaciteit om de GSM uitbreidingen en vooral de implementatie van 3G te kunnen accommoderen.
- Zeekabel: de verdere uitbreiding van het netwerk, waardoor de beschikking over capaciteit tot Trinidad en de volledige capaciteit t.b.v. internet tot Amerika is uitgebreid. Thans worden ook diensten aan internationale Telecom bedrijven geleverd via het SG-SCS netwerk.
- Microwave netwerk: de uitbreiding van de capaciteit van de microwave verbindingen t.b.v. 3G om te kunnen voldoen aan de vraag vanuit onze klanten naar deze dienst.
- Masten: installatie van drie masten ter uitbreiding van de mobiele communicatie-infrastructuur in het binnenland.

DATA CORE NETWORK

In het eerste kwartaal van 2012 is er samen met een externe netwerk expert een high level design gemaakt voor het data core netwerk van Telesur. Deze planning betreft een periode van 5 jaar en moet de basis zijn voor een aanzienlijke verbetering van de dienstverlening naar de klanten. Na voltooiing van dit plan dat is opgedeeld in twee projectfasen zal de distributie van geavanceerde core diensten naar woongebieden gerealiseerd worden.

DATA COMMUNICATIEDIENSTEN

De basisdiensten betreffen mobiele en draadloze internetverbindingen, VPN en VoIP verbindingen en het servicemanagement. Voor de beheersactiviteiten is het datanetwerk in vieren opgedeeld en in 2012 zijn in dit kader vele activiteiten uitgevoerd. Hieronder worden enkele genoemd:

- HET ACCESS NETWORK
In juni 2012 is de ADSL capaciteitsuitbreiding geïmplementeerd en is de automatisering van de ADSL mutatie een feit.
- HET DATA CORE NETWORK
In 2012 is er een aanvang gemaakt met de voorbereidingen ter vervanging van het data core netwerk, waarbij de nieuwe leverancier reeds is geselecteerd.
- HET BORDER NETWORK
Verdere uitbreiding van de internetcapaciteit vanwege de snelle groei van breedbanddiensten is in oktober 2012 afgerond.
- HET SERVICES NETWORK
Implementatie van een speedtest server in Suriname en een speedtest server in Miami, waarmee de kwaliteit op de internationale route bewaakt kan worden.

MARKTONTWIKKELING EN CONCURRENTIE

In 2012 zijn verschillende onderzoeken en surveys verricht door onder andere externe bureaus. De onderzoeken hebben de bedoeling inzicht te geven in hoe klanten denken over de dienstverlening van de Telecom providers in Suriname, waar ze zich aansluiten en wat de redenen zijn. Met de resultaten van dit onderzoek worden ook de noodzakelijke aanpassingen aangebracht in onze dienstverlening.

NIEUWE DIENSTEN

In 2012 zijn er nieuwe diensten en producten geïntroduceerd, deze zijn:

- **3G**
Er zijn verschillende producten geïntroduceerd met 3G. Het “Data Only” product werd als eerste in dit verband aangeboden. Het data only product biedt de gebruiker toegang tot het mobiel netwerk op data only devices zoals, dongles, laptops en tablets. Enkele weken later zijn Mobiel internet prepaid en postpaid bundels geïntroduceerd, evenals BlackBerry prepaid en postpaid voor 3G. Deze bundels bieden toegang tot zowel internet alsook de voice dienst.
- **MOBILE AGENT**
Mobile Agent is tijdens de Jaarbeurs van 2012 gelunched. Met Mobile Agent kan van mobiele telefoon naar mobiele telefoon beltegoed worden verkocht, terwijl iedere denominatie mogelijk is. Deze nieuwe dienst is goed ontvangen door de Telesur klanten.
- **TELE.I.C.**
Telesur Internet Calling werd geïntroduceerd op de Jaarbeurs. Deze dienst kan beschouwd worden als onze VOIP dienst die bellen via het internet mogelijk maakt. Met de introductie van Tele.I.C. is ingespeeld op de marktontwikkelingen welke inhouden dat steeds meer klanten gebruik maken van goedkopere alternatieve belmogelijkheden, voornamelijk bellen via het internet.

ATV

In 2012 bestond ATV 25 jaar. Dit heuglijk feit is niet ongemerkt voorbijgegaan. Naast de succesvolle bingodrive, de Telegames die in 2012 zijn omgedoopt tot Friyari-oso games, is op de verjaardag zelf, 15 augustus 2012, een receptie gehouden, die uiteraard live is uitgezonden via ATV.

DATA & VALUE ADDED SERVICES

Met betrekking tot de data en value added services zijn onder andere de navolgende werkzaamheden uitgevoerd binnen de infrastructuur:

- Implementatie van een IPTV platform bij NV Wise.
- Implementatie van een Mobile Advertising Platform voor de introductie van “mobile marketing”.
- Provisioning project fase 2 ter verbetering van de automatische integratie van de systemen in het vaste net, de draadloze vaste verbindingen en de bekabelde- en draadloze breedbanddiensten.

Een prachtige woning op plantage Frederiksdorp langs de Commewijnerivier.

- Integratie van diverse platformen voor optimalisering van de dienstverlening lokaal en op de Nederlandse markt met betrekking tot opwaardeermogelijkheden.
- Ingebruikname van het modernere Comverse One RT Prepaid Platform ter vervanging van het oude prepaid platform voor de GSM, CDMA en Pots abonnees.
- Ingebruikname van het Comverse SMS platform ter vervanging van het oude SMS platform dat een verruiming heeft gebracht in de voor de klanten beschikbare SMS opties.

PERSONEEL

Binnen het beleid met betrekking tot het personeel zijn onder andere de volgende zaken uitgevoerd:

- Ondertekening van een CAO met de vakorganisatie die de werknemers van Telesur vertegenwoordigd.
- Training van meer dan tien Telesur werknemers om te worden opgeleid tot gecertificeerd vertrouwenspersoon ter voorbereiding van integraal beleid met betrekking tot seksueel molest op de werkvloer.
- Organisatie van introductiesessies voor nieuwe medewerkers.
- Aanvang van het “job rotation” systeem en de aanstelling van enkele nieuwe leidinggevenden.
- Opleiding en training van medewerkers op alle niveaus binnen de Telesur organisatie.
- Verhogen van de kwaliteit van de geneeskundige en bedrijfsgeneeskundige zorg op een klantvriendelijke wijze, met ruime aandacht voor de preventieve gezondheidszorg. Als mijlpalen worden genoemd de 100% opkomst bij de vaccinaties van de 0-5 jarigen en de 100% opkomst bij de borstkanker screening.

PERSONEELSVREINIGING

In het jaar 2012 zijn er heel wat activiteiten georganiseerd en ondersteund door de Personeelsvereniging van Telesur. Enkele hiervan zijn:

• Opo yari wandelloop	• Intern sporttoernooi
• Ondersteuning bij de 10K Zwemwedstrijden	• Fietstocht
• Ondersteuning bij de Avondvierdaagse	• Ondersteuning bij de Familyday en Wandelmars Nickerie
• Bowling en Filmavond	• Kinderkampen in de grote vakantie
• Ondersteuning bij de 1 mei Snel/trimloop in Paramaribo	• Deelname CTSS Sporttoernooi
	• Hengelfestijn
	• Ondersteuning bij de Telesur Oudejaarsviering

Deze sinaasappels die worden geteeld op
plantage Alliance zijn gereed voor de oogst.

MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

Ook in 2012 is door Telesur inhoud gegeven aan het optreden als maatschappelijk verantwoorde onderneming, door projecten te ondersteunen met een sociaal maatschappelijk karakter. Enkele van deze projecten zijn:

- **HET TELESUR PC'S FOR SCHOOL PROJECT**
Het doel van dit project is om ICT educatie op de scholen te stimuleren. Telesur heeft tot nu toe 549 computers geschonken aan 71 scholen met een gratis ADSL aansluiting voor 5 jaar.
- **HET KINDERBOEKENFESTIVAL 2005 T/M 2012**
Het kinderboekenfestival is een lees bevorderingsproject, waarbij het ervaren van leesplezier centraal staat. Telesur zorgt ervoor dat er computers met internet aansluiting worden geplaatst op de locaties.
- **SAM SAM WEBEXPEDITIE**
Dit betreft een interactief internet avontuur voor leerlingen van de lagere scholen. Deze leerlingen zijn door middel van het internet in contact met kinderen in andere landen. Telesur stelt in het kader van dit project de cyber ruimtes ter beschikking, zodat de leerlingen kunnen deelnemen aan dit programma.
- **LEARNING CIRCLES PROJECT**
Een Learning Circle is een tijdelijke leergemeenschap waarin leerlingen en docenten gedurende een bepaalde periode samenwerken en samen leren. Met behulp van Internet, e-mail en chat, wordt er in de Learning Circle gecommuniceerd. Elk jaar worden er zeven Surinaamse scholen geselecteerd die meedoen aan de learning circle. Telesur sponsort elk jaar pc's en de ADSL aansluiting op de scholen, waarbij de scholen zes maanden geen ADSL abonnement betalen.

DE FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN IN 2012

Het aandeel van de mobiele communicatie blijft met 65% van de totale omzet ook in 2012 evident. Daarnaast bedraagt het procentueel aandeel van het vaste net 12% in 2012. Tele-i neemt van de omzet 12% voor haar rekening in 2012 en verder kan worden opgemerkt dat het aandeel van de TMN dienst die in 2008 op de Nederlandse markt werd geïntroduceerd anno 2012, 5% uitmaakt van de totale bruto omzet.

De tarieven voor de dienst Nationale Telefonie Vast liggen reeds geruime tijd onder het kostprijsniveau. Deze zijn per 1 december 2000 goedgekeurd voor een gesprektarief van USD 0.035 per impuls en abonnement van USD 2.50 per maand. Vanwege de sociaal-economische omstandigheden werd door de regering besloten om in de maanden december 2000 en januari 2001 een korting van 50% te hanteren op de eerder genoemde tarieven, als tegemoetkoming naar de gemeenschap. Helaas is deze korting nog steeds van kracht, waardoor het geldend tarief per ultimo 2012 nog steeds beneden de kostprijs ligt. In het jaar 2009 is er een traject ingezet om tot herbalancering te geraken van de tarieven voor de dienst Nationale Telefonie Vast, echter heeft dit nog niet geresulteerd in een tariefsaanpassing. De inkomstenderving als gevolg van het hanteren van een tarief dat beneden de kostprijs ligt bedroeg in 2011 circa USD 18 miljoen.

TMIL

Op 16 december 2011 werd het Telesur Multimedia Innovation Laboratory (TMIL), gevestigd op het complex van de Anton de Kom Universiteit van Suriname (Adekus), officieel in gebruik genomen. De opzet van TMIL is een initiatief van Telesur waarbij een strategische samenwerking is aangegaan met de Adekus. Dit initiatief heeft als focus innovators te stimuleren en te faciliteren bij het ontwikkelen van creatieve ideeën. Het is de bedoeling dat deze ideeën leiden tot de ontwikkeling van commercieel aantrekkelijke ICT toepassingen (bijvoorbeeld applicaties voor een mobiele telefoon). TMIL, een plek voor ondernemend en creatief talent in Suriname.

TELENAMIC N.V.

Vanaf het jaar 2008 neemt Telesur voor 50% deel in het aandelen kapitaal van Call Center Services Suriname N.V. Dit bedrijf opereert onder de naam Telenamic N.V. Gegeven de prestaties van deze onderneming heeft Telesur over de jaren 2011 en 2012 dividend ontvangen.

FINANCIËLE RESULTATEN 2012

De jaarrekening 2012 is door de vertegenwoordiger van de Staat, de Minister van Transport Communicatie en Toerisme, de heer Falisi Pinas B.Tech. vastgesteld. Met deze vaststelling is decharge verleend aan het management van Telesur, over het gevoerde beleid in 2012.

In 2012 stegen de opbrengsten uit de gereguleerde en de niet gereguleerde diensten ten opzichte van 2011. Echter waren daling van de omzet uit overige diensten en stijging van de verkoop- en marketingkosten zodanig, dat de totale netto opbrengsten in 2012 zijn gedaald met 5,9% in vergelijking met 2011. In onderstaand diagram zijn de netto opbrengsten van 2012 en 2011 grafisch weergegeven.

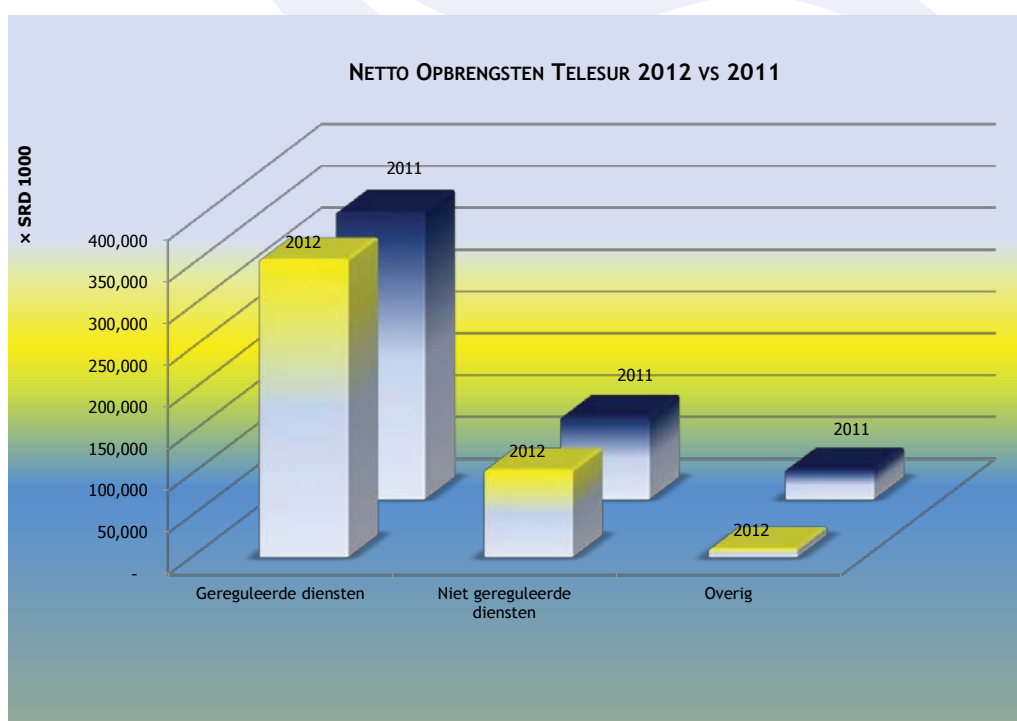

Diagram 1: Netto Opbrengsten Telesur 2012 en 2011

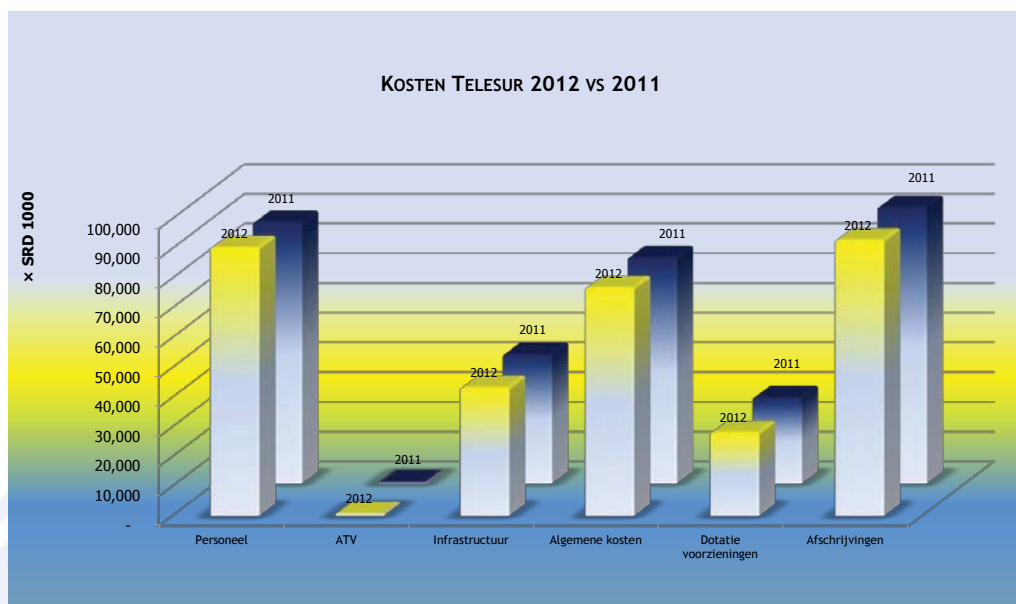

Diagram 2: Bedrijfskosten Telesur 2012 en 2011

De totale kosten stegen in 2012 ten opzichte van 2011 met 0,7%. De personeelskosten nemen in deze stijging het grootste deel voor hun rekening namelijk een stijging van 2,8%. De overige kostencomponenten stijgen in nominale zin niet of nauwelijks terwijl bij de kosten van infrastructuur en de afschrijvingen over 2012 een daling is gerealiseerd. In het diagram hierboven zijn de kosten grafisch weergegeven.

Het bedrijfsresultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening over 2012 vertoont een daling van 45,6% ten opzichte van 2011. Voornamelijk als gevolg van de overige baten die in 2012 zijn gerealiseerd, is er bij het nominale resultaat na belasting wel een stijging ten opzichte van 2011, namelijk 22,2%.

Bij de financiële beoordeling van Telesur is de ontwikkeling van verschillende kengetallen gevolgd. In dit kader worden genoemd:

1. De omzetgroei,
2. De brutowinstmarge en de
3. Rentabiliteit van het totaal vermogen (ROI).

Ad. 1

De omzetgroei/daling is de toe- of afname van de omzet over 2012 ten opzichte van de omzet in 2011. Er is in 2012 sprake van een omzetsdaling van 5,9%.

Ad. 2

De brutowinst marge is de ondernemingswinst (voor belasting) gedeeld door de totale netto bedrijfsomzet. De brutowinst marge is per 31-12-2012 gestegen naar 12,5% ten opzichte van 9,7% per 31-12-2011.

Ad. 3

De rentabiliteit van het totaal vermogen is de ondernemingswinst (voor belasting) gedeeld door het totaal geïnvesteerd vermogen. Dit rendementpercentage is per ultimo 2012 gestegen naar 62,0% vergeleken met 38,0% per 31-12-2011.

Telesur heeft in 2012 voor een totaal bedrag van SRD 73,4 miljoen geïnvesteerd in vaste activa zoals infrastructuur (zowel uitbreiding als vervanging) en hulpmiddelen. Vermeldenswaard is dat deze investeringen voornamelijk uit eigen middelen zijn gefinancierd.

De conclusie die uit de financiële resultaten over 2012 kan worden getrokken is dat de opbrengsten onder druk staan. Desondanks heeft Telesur op totaalniveau een stijging van de winst voor belastingen kunnen realiseren van 21,2% ten opzichte van 2011. Met betrekking tot de eigen vermogenspositie kan gesteld worden dat ook die is verbeterd in vergelijking met 2011 en wel met 2,6%. Het eigen vermogen steeg in 2012 namelijk van SRD 653,4 miljoen naar SRD 670,4 miljoen.

VOORUITBLIK 2013

Op basis van het op alle gebieden behaalde resultaat in 2012, wordt 2013 door Telesur met veel inspiratie tegemoet getreden. De focus zal nog zwaarder worden gelegd op het behalen van de gestelde targets. Dit zal onder meer ter hand worden genomen door:

- Aanpassing van de integrale organisatie van Telesur.
- Uitvoeren van een personeelstevredenheidsonderzoek waarvan de resultaten zullen worden omgezet in acties die dienen te worden uitgevoerd.
- Introductie van de Telesur Academy met het doel de training en begeleiding van medewerkers op gestructureerde wijze ter hand te nemen in het kader van een goede voorbereiding op het vervullen van met name nieuwe functies.
- Samenstelling van een goed programma met het doel verbetering van klanteducatie te bewerkstelligen.
- Focus op behalen van performance normen met betrekking tot klachtafhandeling.
- Verhoogde aandacht voor het jongerensegment van de Surinaamse telecommarkt en met name het gebruik en de inzet van de social media bij het in contact blijven met de markt.
- Aandacht te schenken aan Enterprise Risk Management.

Nadat gedurende twee jaren het thema “Winnen is binnen beginnen” heeft gegolden, wordt voor 2013 een nieuw thema gekozen dat zeer nauw is verbonden met het thema van 2012. Het nieuwe thema luidt: WAT DOE JE! Dit thema heeft tot doel de Telesur medewerkers aan te sporen tot verhoogde motivatie om het bedrijf Telesur in alle opzichten naar grotere hoogten te leiden, door bij zichzelf te rade te gaan wat zij kunnen doen dit streven daadwerkelijk waar te maken. Op deze wijze kunnen de uitdagingen waar Telesur zich voor geplaatst ziet op vastberaden, deskundige en klantvriendelijke wijze tegemoet getreden worden.

Paramaribo, 16 Mei 2013

De directie van Telesur
Namens deze,

Drs. Dirk Currie
Directeur

NINI HARPAL

“Mijn grootste verlangen is dat we een keer meedoen met de Olympische spelen.” Meervoudig nationaal worstelkampioen Nini Harpal werpt zich daarom met verve op de training van een groep jongemannen van zijn sportschool te Meerzorg. Hij wil ze brengen op wereldniveau. Surinamers hebben nog niet het niveau om internationaal te worstelen zegt Harpal.

Soender Persad Harpal is op 18 november 1952 te Meerzorg, Commewijne, geboren. Zijn vader gaf hem de troetelnaam “Nini” en zo staat hij alom bekend. Hij heeft drie broers en één zus. Nini heeft ongeveer vier jaren in Paramaribo gewoond nadat zijn ouders verhuisden naar Land van Dijk, waar ze een winkel hadden. Nini trouwde op 17 jarige leeftijd en keerde terug naar zijn geboorteplaats. Hij kwam in contact met de worstelsport toen hij 15 jaar oud was. Op het terras van zijn woning te Meerzorg, doet Nini zijn verhaal. In de jaren 60 waren er veel worstelaars in Suriname, zegt hij. Nini worstelde met zijn neven, echter niet serieus. Later leerde hij de nieuwe kneepjes van het worstelen aan de Davisweg op Charlesburg. In 1972 vocht hij zijn eerste wedstrijd. Vanaf 1975 heeft Nini op nationaal niveau geen enkele wedstrijd verloren. Tientallen trofeeën zijn er het bewijs van. Hij is vanaf 1975 tot en met 2000, toen hij officieel stopte, ongeslagen worstelkampioen van Suriname geweest. Nini is eigenlijk een all round sporter. Hij deed ook aan gewichtheffen en body building. Hij stopte daarmee omdat hij geen stimulerende middelen wilde gebruiken. Zwemmen, fietsen en bromfietseracen behoren ook tot zijn passie. Het bleef niet alleen bij sport; Nini was ook zanger in een band. Maar zijn grote liefde was en is nog steeds de worstelsport. In 2012 bestond de worstelschool van Harpal 40 jaar. Zijn leerlingen zijn in zijn voetsporen getreden; vanaf 2000 tot nu toe is de school van Harpal ongeslagen kampioen. Nini heeft in 1999 een onderscheiding ontvangen van het Kwakoe festival. Daarnaast is hij in 2002 door de President onderscheiden als Grootmeester in de Orde van de palm.

Nini Harpal

VERKORTE JAARREKENING 2012
BALANS PER 31-12-2012

	2012	2011
	× SRD 1	
ACTIVA		
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
TERREINEN EN GEBOUWEN	45.542.331	42.548.932
CENTRALES EN STATIONS	106.426.112	99.696.831
KABELNETTEN EN STRAALVERBINDINGEN	292.732.840	299.075.780
ABONNEE-APPARATUUR	8.454.118	8.926.408
TRANSPORTMIDDELEN	2.896.036	6.171.025
OVERIGE VASTE ACTIVA	27.513.239	28.065.060
ONDERHANDEN INVESTERINGEN	42.508.079	61.322.797
	526.072.755	545.806.833
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	14.989.309	10.096.255
VLOTTENDE ACTIVA		
VOORRADEN	21.757.622	32.506.042
VORDERINGEN	109.034.894	139.142.656
LIQUIDE MIDDELEN	231.407.774	172.159.010
	362.200.290	343.807.708
	903.262.354	899.710.796
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN		
KAPITAAL	93.349.826	93.349.826
ALGEMENE RESERVE	456.592.806	444.981.305
RESULTAAT LOPEND JAAR	29.357.061	24.023.003
CONVERSIEVERSCHIL	91.090.232	91.090.232
	670.389.925	653.444.366
VOORZIENINGEN	74.725.674	65.364.497
LANGLOPENDE SCHULDEN	819.458	819.458
KORTLOPENDE SCHULDEN	157.327.297	180.082.475
	903.262.354	899.710.796

RESULTATENREKENING 2012

	2012	2011
	× SRD 1	
NETTO OPBRENGSTEN		
GEREGULEERDE DIENSTEN	356.538.104	343.666.733
NIET GEREGULEERDE DIENSTEN	105.075.263	98.976.453
OPBRENGST ATV	3.186.089	3.653.451
OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	7.521.712	32.213.357
	472.321.168	478.509.994
VERKOOP- EN MARKETINGKOSTEN	-109.348.766	-92.769.534
	362.972.402	385.740.460
KOSTEN		
PERSONEELSKOSTEN	90.503.429	88.034.227
KOSTEN ATV*	1.011.348	553.193
KOSTEN INFRASTRUCTUUR TELECOMMUNICATIE	43.375.553	43.654.804
ALGEMENE KOSTEN	76.928.709	76.269.323
DOTATIE/ (VRIJVAL) VOORZIENINGEN	28.242.724	29.115.961
AFSCHRIJVINGEN MATERIËLE VASTE ACTIVA	93.048.888	93.184.936
	333.110.651	330.812.444
BEDRIJFSRESULTAAT	29.861.751	54.928.016
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN		
INTERESTBATEN/ (-LASTEN)	6.123.364	4.818.479
KOERSWINST/ (-VERLIES)	-1.949.188	-19.614.595
	4.174.177	-14.796.116
	34.035.928	40.131.900
OVERIGE BATEN EN (-LASTEN)	10.846.602	-2.595.958
ONTVANGEN DIVIDEND	632.242	-
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	45.514.772	37.535.942
INKOMSTENBELASTING	-16.157.711	-13.512.939
RESULTAAT NA BELASTINGEN	29.357.061	24.023.003

* Dit betreft de directe kosten van ATV exclusief personeels- en logistieke kosten.

MARIËNBURG

Mariënburg is in 1745 als suikerplantage gesticht en verwisselde meermalen van eigenaar. De Nederlandsche Handel Maatschappij (NHM) wilde hier een centrale suikerfabriek vestigen die het suikerriet van de omliggende plantages moest verwerken. Een 12 km lange spoorweg werd aangelegd voor de aanvoer van het suikerriet van de plantages Voorburg, Zoelen, A La Bonheur, Visserszorg en Alkmaar naar de suikerfabriek. Dit was de eerste spoorweg in Suriname.

Door de ongunstige internationale suikermarkt in de periode 1880, maakten de plantages weinig winst. Hierdoor verminderden zij de productie. Bovendien nam de belangstelling voor cacao toe, waardoor de planters zich daarop gingen richten. Mariënburg moest noodgedwongen zelf suikerriet planten en was nu een gewone suikerplantage geworden. In het begin werkten vrijverklaarden en hun nakomelingen op Mariënburg, evenals immigranten uit China, West- en Brits Indië. Doordat de activiteiten werden uitgebreid haalde de NHM, Javaanse contractarbeiders uit het toenmalige Nederlands-Indië om op Mariënburg te werken. Tot nu toe wonen nazaten van deze groep nog in de barakken die voor de arbeiders waren opgezet.

De suikerfabriek produceerde rietsuiker en rum en beschikte vanaf 1957 over een raffinaderij waarmee kristalsuiker kon worden geproduceerd. Mariënburg leverde lokaal onder andere melasse aan Suriname Alcoholic Beverages (SAB) die hieruit Mariënburg Rum produceerde. Vanaf het einde van de jaren 60 van de vorige eeuw ging Mariënburg sterk achteruit vanwege slecht beheer. Toen sluiting het bedrijf boven het hoofd hing nam de overheid in 1974 Mariënburg, die een schuldenlast had van 6 miljoen gulden, voor een symbolisch bedrag van 1 gulden over. Het is hierna nooit gelukt Mariënburg tot een winstgevend bedrijf te maken. Wettelijk zijn de ex-arbeiders nooit ontslagen. Voor het laatst was Mariënburg in 1986 in bedrijf.

Locomotief waarmee suikerriet vanuit het veld werd getransporteerd naar de fabriek te Mariënburg.

KASSTROOMOVERZICHT 2012

	2012	2011
	× SRD 1	
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
BEDRIJFSRESULTAAT	29.861.751	54.928.016
AANPASSINGEN VOOR:		
AFSCHRIJVINGEN	93.048.888	93.184.936
VOORZIENINGEN	9.361.177	22.718.146
	132.271.816	170.831.098
MUTATIES IN WERKKAPITAAL		
VOORRADEN	10.748.420	-4.843.065
VORDERINGEN	30.107.762	12.240.359
KORTLOPENDE SCHULDEN	-22.755.178	-24.259.474
	18.101.004	-16.862.180
KASSTROOM UIT BEDRIJFSOPERATIES		
INTERESTBATEN EN (LASTEN)	6.123.364	4.818.479
INKOMSTENBELASTING	-16.157.711	-13.512.939
ONTVANGEN DIVIDEND	632.242	-
OVERIGE BATEN EN LASTEN	10.846.602	-2.595.958
	1.444.497	-11.290.418
	151.817.317	142.678.500
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
INVESTERINGEN/DESINVESTERINGEN MATERIËLE VASTE ACTIVA	-73.435.873	-98.729.992
DESINVESTERINGEN	121.064	2.250.947
TOENAME/AFNAME FINANCIËLE VASTE ACTIVA	-4.893.054	-6.574.829
	-78.207.863	-103.053.874
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
WINSTUITKERING	-12.411.502	-13.664.345
LANGLOPENDE SCHULDEN	-	118.505
	-12.411.502	-13.545.840
NETTO KASSTROOM	61.197.952	26.078.786
KOERSVERSCHILLEN	-1.949.188	-19.614.595
CONVERSIEVERSCHIL	-	13.377.176
AF/TOENAME LIQUIDE MIDDELEN	59.248.764	19.841.367
LIQUIDE MIDDELEN BEGIN BOEKJAAR	172.159.010	152.317.643
LIQUIDE MIDDELEN EIND BOEKJAAR	231.407.774	172.159.010

ALGEMENE TOELICHTING OP DE VERKORTE JAARREKENING VAN TELESUR

ALGEMEEN

ACTIVITEITEN

De activiteiten van het Telecommunicatiebedrijf Suriname, afgekort Telesur, bestaan hoofdzakelijk uit:

- de aanleg, instandhouding en het gebruik van telefoons, internetfaciliteiten en overige telecommunicatiemiddelen;
- het uitvoeren van bij of krachtens wettelijke regelingen aan haar opgedragen taken op telecommunicatiegebied;
- het zich belasten met die verrichtingen die uit hoofde van hun verband met voornoemde taken geacht worden tot haar werkgebied te behoren.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING VAN HET RESULTAAT

VERGELIJKING MET HET VOORGAAND JAAR

Ingaande het boekjaar 2012 worden de verbouwingen in 10 jaren afgeschreven in plaats van 29 jaren. De overige gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

CONVERSIE

De cijfers opgenomen in deze jaarrekening zijn ontleend aan de in USD gevoerde administratie en zijn als volgt tot stand gekomen.

BALANS

- De onder het eigen vermogen opgenomen posten beginkapitaal, kapitaalstorting en algemene reserve zijn tegen de historische koers omgerekend.
- De overige balansposten zijn tegen de jaareindekoers per 31 december 2012, omgerekend.
- Deze koers bedraagt USD 1 is SRD 3,25 (2011:USD 1 is SRD 3,25).
- De post conversieverschil is als sluitpost gebruikt.

RESULTATENREKENING

Alle posten zijn tegen de gemiddelde jaarkoers omgerekend. De gemiddelde koers bedraagt voor 2012 USD 1 is SRD 3,25 (2011:USD 1 is SRD 3,22).

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

ALGEMEEN

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva tegen de nominale waarde gewaardeerd. Hierbij wordt op voorraden en op vorderingen indien dit noodzakelijk is, een voorziening in mindering gebracht.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Terreinen aangeschaft vóór 1 januari 1990 zijn gewaardeerd tegen de getaxeerde waarde per 1 januari 1990 terwijl aangeschafte terreinen na 1 januari 1990 voor de aanschafwaarde zijn opgenomen. De overige materiële vaste activa aangeschaft vóór 1 januari 1990 zijn opgenomen voor de getaxeerde waarde per 1 januari 1990 verminderd met de berekende afschrijvingen. Overige materiële vaste activa aangeschaft na 1 januari 1990 zijn opgenomen voor de aanschafwaarde verminderd met de berekende afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van de geschatte economische levensduur. De onderhanden investeringen zijn gewaardeerd tegen de hieraan bestede bedragen.

Het afschrijvingspercentage op jaarbasis bedraagt voor:

Gebouwen	: 3½ % - 10%
Centrales en stations	: 15 - 33⅓%
Kabelnetten en straalverbindingen	: 4 - 10%
Abonnee-apparatuur	: 10 - 25%
Transportmiddelen	: 33⅓%
Overige vaste activa	: 10 - 33⅓%

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Deelnemingen

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs waarop de per balansdatum bekende verliezen in mindering zijn gebracht.

VOORRADEN

Magazijnvoorraad

De magazijnvoorraden zijn opgenomen tegen de gemiddelde inkoopprijs onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Goederen in bestelling

De goederen in bestelling zijn gewaardeerd tegen de factuurwaarde. Factuurwaarden uitgedrukt in andere valuta dan de rapporteringsvaluta zijn tegen de jaareindekoers omgerekend.

VORDERINGEN

Vorderingen telecommunicatieverkeer carriers

Deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor het debiteurenrisico. Voor de carriers is op individuele basis de hoogte van de voorziening bepaald.

Debiteuren particulier

Deze vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor het debiteurenrisico.

VOORZIENINGEN

Reorganisatie voorziening

Deze post betreft een voorziening in verband met de liberalisatie van de telecommunicatiemarkt in Suriname. De hoogte van deze voorziening is gebaseerd op een interne raming.

Voorziening gepensioneerden

Betreft een voorziening voor suppletie pensioen, een maandelijkse tegemoetkoming en medische verzorging van gepensioneerden en toekomstige gepensioneerden. Het personeel, inclusief de directie van Telesur, is aangesloten bij het Pensioenfonds Suriname. Volgens de "Ambtenaren Pensioenverordening 1972" is de maximale grondslag voor de pensioenuitkering gelijk aan het salaris van een departementsdirecteur bij de Overheid. De voorziening in verband met het (suppletie) pensioen heeft betrekking op een backservice verplichting voor personeelsleden en gepensioneerden.

RESULTAATBEPALING:

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van geleverde diensten en goederen en de kosten en andere lasten over het jaar. Verliezen worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn.

NETTO-OPBRENGSTEN

Onder netto-opbrengsten wordt verstaan:

- de vergoedingen van carriers voor binnenkomend telecommunicatieverkeer;
- de aan klanten in rekening gebrachte bedragen voor geleverde diensten en goederen eventueel verminderd met de hierover verschuldigde vergoedingen aan carriers voor het uitgaand telecommunicatieverkeer, de aan distributeurs verschuldigde commissies voor de distributie van onder andere de telefoonkaarten en pincodes en de aan klanten verstrekte bonussen en kortingen.

De entree van Commewijne. De brug over de Surinamerivier die Commewijne met Paramaribo, hoofdstad van Suriname, verbindt.

KOSTEN

De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

AFSCHRIJVINGEN

Op de materiële vaste activa aangeschaft vóór 1 januari 1990, wordt afgeschreven op basis van de getaxeerde waarde per 1 januari 1990 terwijl op de materiële vaste activa aangeschaft na 1 januari 1990 op basis van de aanschafwaarde wordt afgeschreven. De afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

BELASTINGEN

De belasting over het resultaat wordt berekend door toepassing van het geldend tarief op het resultaat over het boekjaar rekeninghoudend met fiscale faciliteiten.

Deze oude fabrieksonderdelen van de toenmalige suikerfabriek Mariënburg zijn een herinnering aan de glorieus tijd van het eens bloeiend bedrijf.

OVERZICHT VAN DE MATERIELE VASTE ACTIVA PER 31-12-2012

	TERREINEN EN GEBOUWEN	CENTRALES EN STATIONS	KABELNETTEN EN STRAALVERBINDINGEN	ABONNEE- APPARATUUR	TRANSPORT MIDDELEN	OVERIGE VASTE ACTIVA	ONDERHANDEN INVESTERINGEN	TOTAAL
	× SRD 1							
1-1-2012								
AANSCHAFWAARDE	60.778.328	717.404.035	718.999.746	52.243.165	32.322.072	135.133.941	61.322.797	1.778.204.084
GEACUMULEERDE AFSCHRIJVING	-18.229.396	-617.707.204	-419.923.966	-43.316.757	-26.151.047	-107.068.881		-1.232.397.251
BOEKWAARDE	42.548.932	99.696.831	299.075.780	8.926.408	6.171.025	28.065.060	61.322.797	545.806.833
MUTATIES 2012								
INVESTERINGEN / OVERBOEKENINGEN	4.696.818	47.743.963	24.196.303	4.201.330	809.088	10.603.089	-18.814.718	73.435.873
AFSCHRIJVINGEN	-1.703.419	-41.014.682	-30.539.243	-4.673.620	-3.963.014	-11.154.910		-93.048.888
DESINVESTERING AANSCHAFWAARDE					-783.738	-168.132		-951.870
AFSCHRIJVING DESINVESTERING					662.675	168.132		830.807
TOTAAL	2.993.399	6.729.281	-6.342.940	-472.290	-3.274.989	-551.821	-18.814.718	-19.734.078
31-12-2012								
AANSCHAFWAARDE	65.475.146	765.147.998	743.196.049	56.444.495	32.347.422	145.568.898	42.508.079	1.850.688.087
GEACUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN	-19.932.815	-658.721.886	-450.463.209	-47.990.377	-29.451.386	-118.055.659		-1.324.615.332
BOEKWAARDE	45.542.331	106.426.112	292.732.840	8.454.118	2.896.036	27.513.239	42.508.079	526.072.755
AFSCHRIJVINGSPERCENTAGE	0-10%	15-33¹/₃%	4-10%	10-25%	33¹/₃%	10-33¹/₃%		

TOELICHTING OP HET EIGEN VERMOGEN

EIGEN VERMOGEN	2012	2011
	× SRD 1	
KAPITAAL	93.349.826	93.349.826
ALGEMENE RESERVE	456.592.806	444.981.305
RESULTAAT LOPEND JAAR	29.357.061	24.023.003
CONVERSIE VERSCHIL	91.090.232	91.090.232
EIGEN VERMOGEN PER 31 DECEMBER 2012	670.389.925	653.444.366

OVERZICHT NIET UIT DE BALANS BIJKENDE VERPLICHTINGEN

INKOMSTENBELASTING

Door de Inspecteur der Directe Belastingen, is over het boekjaar 2001 een definitieve aanslag van USD 41,1 miljoen opgelegd. Hiervan wordt een bedrag van USD 40,4 miljoen door Telesur betwist. Dit bedrag is niet in de balans 2012 verwerkt.

COLOMBUS NETWORKS LTD (SURINAME-GUYANA SUBMARINE CABLE SYSTEM)

Op 12 augustus 2009 is door Telesur en GT&T met Columbus Networks Ltd. een overeenkomst gesloten voor het aansluiten van de tweede zeekabel, op de reeds bestaande netwerken te Trinidad. Telesur dient hiervoor een maandelijkse fee van SRD 18.676 (USD 6.718) te betalen aan Columbus Networks Ltd. De ingangsdatum hiervan is gesteld op 1 februari 2010 en de looptijd bedraagt 20 jaren.

OVERIGE

In het kader van het uitbreiden van haar netwerken heeft Telesur met diverse leveranciers in 2012 en voorgaande jaren contracten gesloten, ten bedrage van USD 38,5 miljoen exclusief invoerrechten en omzetbelasting, voor de levering van apparatuur, goederen en diensten. Per 31 december 2012 dienen nog apparatuur, goederen en diensten te worden ontvangen ten bedrage van USD 10,0 miljoen. Hiervoor zijn nog geen facturen ontvangen. Dit bedrag is derhalve niet op de balans ultimo 2012 verwerkt.

LOPENDE RECHTZAKEN

Door de bedrijfsjurist is melding gemaakt van het volgende:

DOT (SR) Inc. eiseres, versus Telesur gedaagde. Het gaat in deze om een schadevordering van de eisende partij tegen Telesur bij een rechtbank in Florida. De betreffende Rechter moet nu beslissen of hij rechtstreeks de vordering niet-ontvankelijk acht dan wel de zaak verwijst naar de volgens hem mogelijk bevoegde Rechter aan wie dan de ontvankelijkheidsbeslissing zou worden overgelaten. Deze schadeclaim vloeit voort uit een overeenkomst van Telesur met eerder genoemde organisatie, gesloten in 2001, die per juli 2004 door Telesur is opgezegd. Recentelijk is Telesur in het gelijk gesteld.

OPENLUCHTMUSEUM FORT NIEUW AMSTERDAM

Het Fort Nieuw Amsterdam werd opgezet als verdedigingswerk voor de achterliggende plantages aan de bovenloop van de Commewijne- en Surinamerivier en staat bij de samenvloeiing van deze rivieren. De eerste steenlegging van het fort vond plaats in 1734. Het werk werd uitgevoerd door slaven en de bouw duurde ruim dertien jaren. In 1747 was het fort voor een groot deel af en werd het in gebruik genomen. Het fort viel tweemaal in handen van de Engelsen. In 1872 werd een deel van de kazernes als gevangenis ingericht en in 1967 was dit complex nog steeds de enige gevangenis in Suriname. In de cellen worden anno 2013 exposities gehouden.

Het fort verkreeg de oorspronkelijke rol weer voor korte tijd tijdens de tweede wereld oorlog; de Amerikanen gebruikten het fort vanwege de strategische ligging, als verdedigingspunt voor de bauxietwinning in het bovenstroomgebied van de Surinamerivier. De grote kanonnen op het complex herinneren aan deze periode. Op 1 februari 1907 werd het Fort Nieuw Amsterdam officieel als verdedigingswerk opgeheven en tot bestuurscentrum van het district Commewijne verklaard.

Het Fort is in de afgelopen jaren gerenoveerd. Behalve het Kruithuis zijn ook de timmerloods, en de plantagewoning hersteld. Sinds 2004 komt het Openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam voor op de monumentale werelderfgoedlijst van de Unesco. Het beheer van het Fort Nieuw Amsterdam ligt sinds 2008 in handen van de Stichting Openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam (Sofna). De stichting wil het museum dé culturele trekpleister en het centrum van educatie in Commewijne maken. Sinds de renovatie wordt het Openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam, jaarlijks door duizenden bezocht. Voor een interessante reis door de geschiedenis van Suriname is een bezoek aan het Openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam, zeker aan te bevelen.

Het Kruithuis van 1740, het “Witte Kruithuis”, is een van de oudste gebouwen in het Openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam.

OVERIGE GEGEVENS

AAN: TELECOMMUNICATIEBEDRIJF SURINAME (TELESUR)

CONTROLE VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

De in dit verslag op pagina's 32 tot en met 42 opgenomen verkorte jaarrekening, bestaande uit de samengevatte balans per 31 december 2012, de verkorte winst-en-verliesrekening, kasstroom overzicht en bijbehorende toelichtingen, zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur) per 31 december 2012. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 7 mei 2013. Desbetreffende jaarrekening en de verkorte jaarrekening daarvan, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 7 mei 2013.

De verkorte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van algemeen geldende van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving. Het kennismaken van de verkorte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde jaarrekening 2012 van Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur).

VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET BESTUUR

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de verkorte versie van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met algemeen aanvaarde richtlijnen voor financiële verslaggeving.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de verkorte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten.

OORDEEL

Naar ons oordeel voldoet de verkorte jaarrekening 2012 van het Telecommunicatiebedrijf Suriname (Telesur) aan de voor dit doel hieraan te stellen eisen.

Paramaribo, 16 Mei 2013

Tjong A Hung Accountants N.V.

Drs. R.K. Burgos RA
Partner

DE TELESUR LOCATIES IN SURINAME**Telesur Heiligenweg (Centrum)**

Adres: Heiligenweg 14
Telefoon: 47 42 42/ 47 39 44
E-mail: Klantenservice@telesur.sr
Website: www.telesur.sr

Telesur Havenlaan

Adres: Havenlaan Zuid 1
Telefoon: 47 42 42/ 473944

Telesur Noord

Adres: Hk. Jozef Israel/Kristalstraat
Telefoon: 55 01 68

Telesur Zonnebloemstraat

Adres: Zonnebloemstraat 50
Telefoon: 49 45 55

Telesur Latour

Adres: Latourweg 57
Telefoon: 48 45 00

Telesur Lelydorp

Adres: Indira Gandhieweg 474
Telefoon: 0367676

Telesur Tamanredjo

Adres: Pandit Tilakdhariweg
Telefoon: 035 63 29/ 035 63 30

Telesur Moengo

Adres: Sumatrastraat 4
Telefoon: 034 13 00

Telesur Coronie

Adres: Hoofdweg
Telefoon: 023 51 18

Telesur Nickerie

Adres: Oostkanaalstraat 3
Telefoon: 023 17 51

In de Suriname- en Commewijnertvier zijn vaak vrolijk spelende dolfinen te bewonderen.

